

Bildande av Gärdsgruvans naturreservat i Rättviks kommun

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap. 4 § i miljöbalken (1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat.

Naturreservatets slutliga gränser utmärks i fält.

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet (se *föreskrifter*).

Det landskapsbildskydd med namnet 'Område vid Gärdsjön, Storaxen, Ensen' som meddelades 1968-07-10 enligt 19 § naturvårdslagen skall upphöra att gälla för det område som nu skyddas som naturreservat, vid samma tidpunkt som detta vinner laga kraft.

Länsstyrelsen fastställer härmed också skötselplanen, enligt bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd till miljöbalken. Naturvårdsförvaltare ska vara länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Gärdsgruvan
Kommun	Rättvik
Län	Dalarna
NVR id	2046716
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Lägesbeskrivning	Naturreservatet ligger 5 km NO om Rättviks tätort
Naturgeografisk region	Kuperad sydlig boreal
Huvudsaklig karaktär	Ravinmiljö samt omgivande tallmarker
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län
Fastigheter	Staten – Nedre Gärdsjö 1:25 Intrångsersatta fastigheter Gärdebyn 10:6, 12:10, S:77 Nedre Gärdsjö 1:11, 1:19, 4:8, 5:25, 9:21, 9:40, 15:3, 26:19, 26:21, 36:16, 36:9, 58:12, 59:15 Övriga fastigheter Gärdebyn S:83, Nedre Gärdsjö 11:18, S:101
Rättigheter	Två ledningsrätter tillhörande Rättviks Teknik AB och Leksand-Rättvik Elnät AB, lantmäteriakter 2031-1909 och 2031-2145.
Lantmäteriärende inmätning	W0678
Areal	Total areal: 38 ha Landareal: 37,5 ha Produktiv skogsmark: 36 ha

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara dess biologiska mångfald och områdets variation av värdefulla naturmiljöer. Dessa naturmiljöer utgörs av vattendraget, ravinen som omger denna samt den äldre omgivande tallskogen. Syftet är också att bevara områdets landformer, ursprungligen utvecklade i samband med inlandsisen avsmältning och därefter genom Österängsåns eroderande verkan. Ett underordnat syfte är även att erbjuda friluftslivet ett naturskönt område att besöka.

Syftet ska tillgodoses genom:

- Föreskrifter som förhindrar exploatering och som därmed låter områdets naturvärden i huvudsak få utvecklas fritt.
- Naturvårdsbränning, slåtter, bete, granhuggning och biotopvårdande vattenåtgärder.
- Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Skäl för beslut

Reservatet ligger på ett isälvsdelta som avsattes för ca 9000 år sedan vid avsmältningen av inlandsisen. När väl deltat höjt sig över havsytan omlagrades de ytligt liggande lagren av vind innan de fixerades av växtlighet. Under de årtusenden som därefter gått har Österängsåns eroderat fram den 20 m djupa, och mellan 100-200 meter breda, ravin vattendraget idag rinner genom. Bevarandet av alla de landformer som dessa processer skapat är ett prioriterat bevarandevärde i reservatet.

Sanden, och den kalk som finns inlagrad i den, utgör en viktig livsförutsättning för ett stort antal av de rödlistade organismer som finns i området. Detta gäller kanske främst för områdets ovanliga marksvampar så som kopparspindling och bullspindling, men också för den starkt hotade mosippan.

Dessa arter kräver dock mer för sin fortlevnad. Merparten av områdets rödlistade organismer kräver äldre skog för sin fortsatta existens, exempelvis trådbrosklav och timmerskapania. Sådan finns i ravinen men också på den omkringliggande tallheden där träden ibland uppnår åldrar på 200-250 år. Äldre skogar, som får utvecklas fritt, ger bättre förutsättningar för att en rik artflora ska utvecklas än om de sköts och skördas i produktionssyfte. Därför är skogarnas fria utveckling ett prioriterat bevarandevärde.

Andra arter, främst insekter, kräver öppna ängsytor hävdade genom kontinuerlig slåtter. En gång fanns det gott om torra ängsmarker på Österängsåns dalbotten, varav nu merparten är igenvuxna. Att genom restaurering bevara en del av dessa är ett prioriterat bevarandevärde.

Genom Österängsåns erosion skapas ständigt nya områden där sand och sediment friläggs som nyttjas av såväl insekter som mossor. Erosionen orsakar också att det ställvis ligger stora mängder död ved i vattendraget, vilket är ovanligt då de flesta större vattendrag idag är rensade. Att veden får ligga kvar är viktigt för många organismer som nyttjar den för födosök och som gömslen. Därför är Österängsåns fria flöde ett prioriterat bevarandevärde.

Sammanfattningsvis kan sägas att bevarandet av områdets alla arter, från vanliga till rödlistade, samt de naturförutsättningar de kräver, är ett prioriterat bevarandevärde i reservatet.

Området ligger relativt nära Rättviks tätort men kanske framför allt Nedre Gärdsjö by. Genom reservatet löper den gamla kyrkvägen som många färdas på än idag. Förutsättningarna för att reservatet även kan bli intressant för friluftsliv är därmed goda. Reservatets friluftlivsvärden är därmed också ett prioriterat bevarandevärde, om än underställt de som räknats upp ovan.

För att områdets naturvärden ska bevaras måste det undantas från skogsbruk. Området är också i behov av skötsel genom naturvårdsbränning eller extensiv slåtter för att bibehålla sina naturvärden.

Föreskrifter

För att säkerställa syftet med naturreservatet förordnar länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

A Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägaren och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten,
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle, med följande undantag:
 - röjning av enstaka grenar och sly för att kunna se rågångs-
markeringar är tillåtet.
3. gödsla, återföra aska i gödningssyfte eller använda bekämpningsmedel,
4. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning med följande undantag:
 - vid jaktpass får tillfällig konstruktion av naturmaterial uppföras.
5. plantera in, så eller sätta ut växter, djur, eller andra organismer,
6. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag:
 - transportera ut fälld älg, björn, hjort eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.
 - för tjänstemän i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden.
Insatsen ska omgående anmälas till länsstyrelsen.

7. bedriva fångst med fälla med följande undantag:
 - fällor för att fånga mink är tillåtna.
8. utfodra djur, lägga ut åtel eller vidta andra åtgärder för att locka/samla djur till vissa platser med följande undantag:
 - att lämna den urtagna räntan från älg, rådjur och andra jaktbara arter.
9. upplåta korttidsjakt inom naturreservatet.

B Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § miljöbalken om markägare och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anordningar för friluftslivets behov,
2. skötsel och restaurering genom naturvårdsbränning, slåtter, bete, granhuggning och biotopvårdande vattenåtgärder, se karta i bilaga 3.
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och naturreservatets syfte.

C Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken

C-föreskrifterna gäller även markägare och innehavare av särskild rätt då de inte nyttjar sin rätt att bruka marken.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkull fallna – träd, stubbar och buskar,
2. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark med följande undantag:
 - fordon får framföras på de skogsvägar som framgår av kartan i bilaga 3.

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar, vedlevande svampar eller samla in djur,
4. genomföra större eller återkommande organiserade arrangemang så som tävlingar och lägerverksamhet.

Föreskrifterna enligt 7 kap 30 § ska gälla omedelbart även om de överklagas. De träder i kraft vid datum som framgår i länets författningssamling, ett dokument som trycks i anslutning till att beslutet fattats.

Generella undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för förvaltaren, eller den som förvaltaren utser, att utföra de insatser som behövs för naturreservatets vård och skötsel, och som framgår av föreskrifterna under B. Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för uppföljning av bevarandemål och åtgärder, eller vid tillsyn.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för normalt underhåll av vägar och ledningar längs de sträckor som avbildas på kartan i bilaga 3. Med normalt underhåll avses sådana åtgärder som syftar till att upprätthålla anläggningarna i dagens utformning, utbredning och funktion. Exempelvis ska föreskrifterna inte hindra åtgärder som behövs för att styra åns flöde från att erodera vägbank eller avverkningsavverkningar av träd som bedöms kunna skada den. De ska inte heller hindra grävningar som behövs för underhållet av de underjordiska ledningar som löper under vägen som korsar Österängså. I normalt underhåll ingår också att träd, som hindrar framkomligheten på väg eller som utgör en uppenbar fara för personer eller anläggningar får flyttas, beskäras eller i sista hand avverkas. Om levande träd måste tas ned, eller beskäras, ska ett samråd först ske med reservatsförvaltaren.

Förtydliganden av föreskrifter

I *punkt A6* regleras terrängkörning. Angående undantaget från föreskriften som handlar om uttransport av vilt ska begreppet ”skador” inte tolkas lika strikt som ”märken”. Eventuella spår måste dock alltid kunna växa igen under en vegetationssäsong.

I *punkt A9* förbjuds korttidsjakt. Med korttidsjakt avses dagkort och andra avtal kortare än ett år. Denna typ av jakt förbjuds då den motverkar reservatets syfte genom risk för störningar på det djurliv som jakten riktas mot och även annan fauna. Jaktutövarna ska ha en ingående kunskap om områdets naturvärden/skyddsbehov och vilka hänsyn som behöver tas vad gäller bl.a. jaktens omfattning och utövning. Jaktgäster accepteras endast om de medföljer jakträttsinnehavare – d.v.s. de ska bedriva jakt tillsammans.

I *punkt C3* förbjuds att utan länsstyrelsens tillstånd gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar, samt att samla in djur. Matsvamp och bär får plockas i naturreservatet.

I *punkt C4* förbjuds att utan länsstyrelsens tillstånd arrangera större och återkommande organiserade arrangemang i syfte att förhindra skadligt slitage på områdets naturvärden. Storleken på ett arrangemang avser deltagarantal. Något värde på var gränsen går för ett ’större’ eller ’återkommande’ arrangemang har inte formulerats i föreskriften då det bedöms variera mellan olika aktiviteter. Den verksamhetsutövare som vill bedriva en verksamhet som kan strida mot föreskriften bör kontakta länsstyrelsen för ett samråd om den kan förmodas vara tillståndspliktig.

Dispens

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7§ miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade föreskrifter.

Beskrivning av området

Naturvärden

I reservatet finns en stor variation i naturmiljöer inom ett begränsat område vilket har lett till en hög artrikedom.

Österängsåån, samt dess biflöde från Rösstjärnen, utgör livsnerverna i naturreservatet. Det första vattendraget är brett, lugnflytande, meandrande, samt nedskuret i sandiga avlagringar, medan det senare är brant fallande, stritt och nedskuren till stenigt underlag varför en fin forssträcka har utbildats. Ån i sig har god kemisk miljö om inte speciellt biologiskt rik. Här finns ännu en försumningskänslig bottenfauna och fiskar som stensimpa och lake.

Botten på Österängsåravinen ha nyttjats för slåtter långt tillbaka i tiden av folket i Nedre Gärdsjö by. Slåttern har upphört för länge sedan och på ravinbotten finns nu en säregen halvöppen miljö med omväxlande "halvnaturlig" ängsmark samt rikligt med björk av varierande ålder och ofta starkt bävergnagd. Markfloran är gräsdominerad. I de tätare, yngre björkområdena är småfågellivet mycket intensivt vår- och sommartid.

I ravinbranterna, som mycket skarpt avgränsar vattendragmiljöerna, finns grov granskog med en mängd lågor och torrträd. Detta i kombination med det skyddade fuktiga läget gör slänterna mycket attraktiva för krävande mossor, lavar och svampar.

Skogen på den omgivande tallheden är av helt annan karaktär med ljung-, kråkris- eller lavdominerad markflora. De delar av tallheden som medtagits i reservatsområdet är företrädesvis av lokalt mycket hög ålder, mellan 200-250 år. Ibland är skogen gallrad och skött, ibland mer naturskogsartad. Inom ca 0,6 ha av reservatsområdets nordvästra delar, på södra sidan av Österängsåån, företogs en naturvårdsbränning sommaren 2002 i syfte att gynna kärlväxter och svampfloran.

I området finns 5 områden, upptagande 15 ha av ytan, vilka klassificerats av skogsstyrelsen som nyckelbiotoper. Många rödlistade arter är också funna i området. De ovanligaste av dessa är de starkt hotade mossorna sväm- och timmerskapania samt den lika hotade trådbrosklaven. Utöver dessa finns drygt 20 andra rödlistade arter dokumenterade från området.

Markanvändning

I området är den pågående markanvändningen skogsbruk.

Planeringsbakgrund

Riksintresseområden

Området ligger inom naturvårdens riksintresseområde 84 Gärdsjöfältet-Ockrandalgången-Enån samt friluftslivets riksintresseområde 13 Siljansområdet. Instiftandet av naturreservatet är en åtgärd som gynnar de värden som bägge riksintresseområdena ska värna.

Landskapsbildskydd

Merparten av reservatet ligger inom 'Området vid Gärdsjön, Storaxen, Ensen' vilket har ett landskapsbildskydd sedan 1968. Då reservatet ger ett starkare skydd för de värden landskapsbildsskyddet vill värna, och för att förenkla framtida dispensprövningar, upphävs det senare inom det område som skyddas med detta beslut.

Översiktsplan

I Rättviks kommuns översiktsplan från 1992 sammanfaller reservatet med område 172 Gärdsjöfältet. Detta område är i översiktsplanen uppmärksammat för deras natur och kulturvärden och dess betydelse för friluftslivet. Likaså poängteras områdenas betydelse för den kommunala vattentäkt som ligger öster om reservatet.

Ärendets handläggning

Området dokumenterades 2000 inom ramen för länsstyrelsens inventering av Rättviksheden och befanns ha så höga naturvärden att bildandet av ett reservat ansågs motiverat.

Naturvårdsverket godkände länsstyrelsens reservatsplaner i februari 2005. Arbetet hade i praktiken påbörjats något år tidigare då skiften med äldre tall i reservatets norra del avverkningsanmälts. Detta akuta problem löstes genom att länsstyrelsens jordfond löste in skiftena, mark som några år senare såldes vidare till naturvårdsverket.

I mars 2006 hölls ett första informationsmöte med områdets markägare och efteråt sändes en enkät ut där de erbjöds inkomma med synpunkter på reservatsplanerna. Här följer en redogörelse för de viktigaste synpunkterna som inkom och hur de handlades.

I det ursprungliga avgränsningsförslaget för reservatet omfattade det mark ända upp till Röstjärnens södra strand. Här låg dock tre mindre fastigheter, vars ägare protesterade mot reservatsplanerna då fastigheterna var bebyggda, eller hade planer på att bebyggas. Man menade också att ytorna hade få naturvärden. Efter kontroll beslöt länsstyrelsen tillmötesgå markägarna och uteslöt därför fastigheterna.

Ägarna till fastigheterna N Gärdsjö 1:11 samt 36:9 och 59:15 föreslog större gränsjusteringar men dessa avslogs av länsstyrelsens då naturvärden skulle gå till spillo. Efter ytterligare samtal med förslagsställarna tillmötesgick dock länsstyrelsens några

mindre gränsjusteringar på de två sistnämnda fastigheterna. Ägarna till N Gärdsjö 1:11 tilläts ta ner träd i direkt anslutning till väg 301 då det visade sig att vägverket hade planer på att i framtiden bredda vägen här.

Inför markägarmötet sände några deltagare in frågor som ifrågasatte behovet att skydda området och vid själva mötet lämnades in en protestlista mot reservatsbildningen som åhörarna undertecknat. Man menade att allt för många naturreservat bildats i Gärdsjöbygden de senaste åren. Länsstyrelsen bemötte detta under mötet genom att redogöra för bakgrunden till den aktuella naturskyddspolitiken.

Något år senare, då bl.a. markägare från området åter protesterat mot rådande naturvårdspolitik via det s k *Skogsuppropet*, bjöd länsstyrelsen in representanter från uppropet till diskussion under ledning av landshövding Maria Norrfalk. Mötet var uppskattat men de frågor som avhandlades kom främst att beröra generella naturvårdsfrågor och i mycket liten utsträckning reservatsbildningen vid Österängsån. Några mer protester kring detta ärende har därefter inte inkommit till länsstyrelsen.

Vid markägarmötet hade önskemål förts fram om att reservatets namn, som initialt kallats för Österängsån, borde ändras. Efter samtal med länsstyrelsens kulturmiljöenhet kunde konstateras att namnet Gärdsgruvan hade anknytning till reservatsområdet.

Inom reservatet fanns ett mindre sandtag, ägt av bysamfälligheten, som en markägare föreslog skulle kunna nyttjas även efter reservatets bildande. Detta valde länsstyrelsen att inte tillmötesgå.

I mars 2007 sändes information om reservatsbildningsarbetet till andra intressenter i området så som den lokala hembygdsföreningen, naturskyddsföreningen, skoterklubben m.fl. Av dessa inkom endast Rättviks turistförening med synpunkter, bl.a. att området gärna får bli föremål för turistisk marknadsföring.

I maj 2007 kontaktas länsstyrelsen av Nedre Gärdsjö samfällighetsförening med frågan om man kunde bidra till rustandet av den gamla stenvalvsbro som finns i reservatet. Länsstyrelsen gick med på att finansiera en skadeutredning och åtgärdsförslag för bron. En sådan togs också fram av företaget Kulturbyggnadsbyrå AB men någon rustning kom inte till stånd då. Frågan lyftes på nytt av föreningen 2012 och då bildades, med bistånd från Rättviks kommun, en ny organisation för rustandet och förvaltandet av bron och den väg den tillhör. Organisationens namn blev Giersgruvans vägsammanslutning och medlemmarna, förutom N Gärdsjö samfällighetsförening och länsstyrelsen, var övriga bysamfälligheter som ägde mark längs denna väg. Initialt var tanken att bron skulle restaureras men efter problem med att hitta såväl finansiering som kompetens för detta arbete, valde man i stället i slutändan en lösning där en överbyggnad till bron skapades, vilande på vägbankarna som omger den. Sommaren 2017 var arbetet med bron slutfört.

Lantmäteriet engagerades för att ta fram en fastighetsutredning och inmätning av den preliminära gränsen för reservatet i början av 2006. Inmätningen av gränsen kom dock av olika skäl att bli försenad och slutfördes först 2012.

Företaget NA Stefansson AB engagerades för att ta fram utredningar om marknadsvärdet för alla fastigheter 2006, ett arbete som blev klart 2008. Några år senare anlätades företaget NAI Svefa AB med ett kompletterande uppdrag att ta fram intrångsersättningsutredningar vilka levererades 2010.

Samma företag fick också ansvaret för att sköta ersättningsförhandlingarna med reservatets markägare. Ursprungligen berörde reservatet 22 fastigheter vilka ägdes av 26 privatpersoner, en förening och ett bolag. Sedan dess har intrångsavtal slutits för 15 av fastigheterna, övriga är försålda till staten. En fastighet kvarstår där ersättningsförhandlingar ännu in avslutats.

Utkast till beslutsdokument författades sommaren 2017. Vid den remiss som föregick beslutet framkom följande.

Naturvårdsverket ansåg att stycket om reservats syfte skulle omformuleras så det tydligare framgick vilka åtgärder som skulle vidtas för att detta skulle uppnås. Man tyckte även att formuleringen av föreskrift B2, som hanterar vilka åtgärder en markägare måste tåla, skulle stramas upp. Länsstyrelsen har reviderat beslutet utifrån dessa synpunkter.

Rättviks kommun önskade ett förtydligande om föreskrift A9, vilken förbjuder kortidsjakt. Man önskade dels en tydligare definition av begreppet men också vilken typ av skada man avser undvika med denna föreskrift. Man ansåg vidare att föreskrift C4, som reglerar större eller återkommande arrangemang, bör förses med ett förtydligande i vad som avses med begreppet större.

Vidare ansåg man att vattenprovtagningar för uppföljning av åns kemiska status borde ges högre prioritet i skötselplanen samt att det borde förtydligas att sådana är en del av de åligganden som EUs vattendirektiv ställer på Sverige.

Kommunen menade sist att flera kartor kunde förbättras samt att det var oklart om underhållet av den väg och vägbank som korsar reservatet, var undantaget från alla, eller enbart vissa, föreskrifter.

Länsstyrelsen har justerat beslutet utifrån ovanstående synpunkter med undantag för den sist nämnda då vi anser att den rådande texten om undantag från föreskrifterna är tillfyllest.

Dala energi AB och Dala Vatten och avfall AB påpekade vikten av föreskrifterna tillåter framtida underhåll av de ledningar man förvaltar i området. Detta var dock redan hanterat i beslutet genom ett undantag från föreskrifterna, något som det senare företaget noterat och sade sig vara nöjd med. Dock uppmärksammade man att kartan i bilaga 3 saknar symbolik för dessa ledningar, vilket Länsstyrelsen därför åtgärdat.

Giersgruvans vägsammanslutning ansåg att länsstyrelsen borde genomföra mätningar av Österängsåns vattenkvalitet på grund av den avfallsanläggning som upprättats direkt öster om reservatet, att den sträcka där Rösstjärnsån rinner ut i Österängsån bör få en ändrad sträckning då den underminerar vägbanken samt att det upprättas P-platser på

ömse sidor om bron.

I besluts-utkastet fanns redan en uppmaning till förvaltaren att följa upp åns vattenkvalitet men texten har formulerats om något efter remissen. Vad gäller det problematiska utloppet av Röstjärnsån så har ett extra stycke om detta formulerats i skötselplanen. Länsstyrelsen har inte tillmötesgått förslaget om en extra parkeringsplats söder om reservatet dels då det förmodade besöksstrycket inte motiverar detta, dels för att vi bedömer det som mindre lämpligt att leda in bilar denna väg då den också utgör in och utfart till Rättviks kalkverk.

Nedre Gärdsjö samfällighetsförening beklagade i sitt yttrande det faktum att byborna inte längre kan tillvarata träd som virke från området samt att man inte längre har tillgång till den grus/sandtäkt som tidigare nyttjats för mindre reparationsarbeten. Man menade också att naturvårdsbränder i reservatets ytterområden riskerar att påverka omkringliggande skog samt att de utgör ett estetiskt negativt inslag i landskapet. Sist ställde man sig tveksam till det lämpliga att anlägga ett naturreservat så nära en privat avfallsanläggning och önskade därför en noggrannare uppföljning så inte avfallet påverkar naturvärdena. Dessa synpunkter har föranlett länsstyrelsen att i skötselplanen understryka vikten av hänsyn mot kringliggande marker vid naturvårdsbränning samt de ändringar som redan nämnts ovan om avfallsanläggningen.

Yttrande inkom också från Skogsstyrelsen, SGU och Hav och Vattenmyndigheten men dessa instanser avstod att lämna synpunkter eller hade inget att erinra mot utkastet. Sent i processen har även lantmäteriets ortsnamnssektion konsulterats rörande stavningen av reservatsnamnet. Utifrån deras rekommendation har namnet ändrats från Giersgruvan till Gärdsgruvan.

Motivering

Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa, eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat, (se 7 kap. 4 § miljöbalken).

Länsstyrelsen gör följande bedömning.

Det föreslagna området har mycket höga naturvärden. Det finns bl a ovanliga och hotade kryptogamer knutna till den fuktiga och stabila miljö som råder i dalgången men också de omkringliggande markerna hyser ovanliga arter knutna till äldre skog och marker med kalkinblandad sand. Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov tillgodoses bäst genom bildande av naturreservat, dels på grund av att områdets storlek utesluter många andra skyddsformer men också för det skötselbehov som några av områdets naturtyper kräver. Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

För att skydda och sköta områdets natur- och friluftsvärden fattar länsstyrelsen beslut om föreskrifter och fastställer en skötselplan. Föreskrifterna behövs för att naturreservatet ska uppnå sitt syfte och områdets naturvärden ska bevaras för framtiden. För de gällande föreskrifterna finns ett antal undantag som främst syftar tillgodose allmänna intressen som sjukvårdstransporter, jakt och friluftsliv.

Länsstyrelsen bedömer att dessa undantag inte kommer påverka områdets naturvärden i en sådan omfattning att syftet med naturreservatet åsidosätts.

Undantaget under A2 som tillåter viss siktröjning längs intrångsersatta fastigheter motiveras av att markägaren ska kunna se och upprätthålla gränserna för sitt innehav.

Undantaget under A4 som tillåter uppförandet av enkla tillfälliga konstruktioner vid jaktpass motiveras av att det underlättar jakten, samtidigt som påverkan på naturvärdena är försumbara. Konstruktionerna bör vara av "naturmateriel" dvs. av standardtyp med slator/granris eller mobila tak/vindskydd.

Undantagen under A6 som ges för uttransport av större vilt samt för polis och räddningspersonal motiveras av att det arbete detta kräver skulle bli mycket svårt att utföra utan tillgång till motorfordon. De undantagna verksamheterna tillåts även i terrängkörningsförelörden.

Undantaget under A7 som tillåter fällor för fångst av mink motiveras av att minken inte betraktas som en inhemska art och kan ställa till stor skada t.ex. för häckande fåglar. Även slagfällor är tillåtna vid minkjakt eftersom naturvårdsnyttan bedöms större än risken att enstaka individer av andra arter dödas. Fällor ska alltid märkas med namn och adress.

Undantaget under A8 som tillåter att ränta efter skjutet vilt lämnas kvar motiveras av att detta bedöms ha en försumbar inverkan på naturmiljön.

Undantaget under C2 som tillåter motorfordon att färdas längs etablerade skogsvägar i området motiveras av att intilliggande fastigheter ska kunna brukas.

Länsstyrelsen har bemött inkomna yttranden och synpunkter, se rubriken Ärendets handläggning, och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap. 25 § i miljöbalken att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om bildandet av ett naturreservat för området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Länsstyrelsen bedömer att inskränkningarna i enskilds rätt att använda mark eller vatten inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Länsstyrelsen bedömer vidare att de inskränningar som sker i allmänhetens rätt att färdas och vistas i området är av sådan ringa omfattning att någon konsekvensutredning enligt förelörden (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning inte behövs.

Av ovan redovisade skäl anser länsstyrelsen Dalarna att Gärdsgruvan ska avsättas som naturreservat. Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken samt den kommunala översiktsplanen.

Ett permanent skydd för Gärdsgruvans naturreservat medför ett bidrag till uppfyllande av miljömålen *Levande skogar*, *Levande sjöar och vattendrag* samt *Ett rikt djur och växtliv*.

Upplysningar

Vissa verksamheter och åtgärder kommer med stöd av föreskrifter som fattas i detta beslut enligt 7 kap 5,6 eller 30 §§ miljöbalken, omfattas av dispens eller tillståndskrav. Länsstyrelsen vill påminna om att vissa verksamheter och åtgärder m.m. utöver aktuella föreskrifter *även* kan omfattas av andra bestämmelser i miljöbalken eller av bestämmelser i annan lagstiftning varav några redovisas nedan.

Skogsvårdslagen (SVL) gäller parallellt med föreskrifterna i ett naturreservat så länge de inte strider mot reservatsföreskrifterna. Det betyder bl.a. att bestämmelserna i SVL och skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter, samt tillvaratagande av skadad skog, inte gäller i reservatet. Eventuella vindfällan och stormskadad skog ska alltså lämnas orörda. Uppkommer insektsskador på skog i anslutning till reservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom detsamma ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

Vid spontant uppkommen skogsbrand har markägaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Se 3 kap. 9§ i lagen om skydd mot olyckor (2003:778).

Merparten av sådan verksamhet som kan ändra naturmiljön i området är reglerad via reservatets föreskrifter. Det kan dock finnas skadlig verksamhet som inte fångats upp av dessa. Därför ska verksamhetsutövare i området vara uppmärksamma på all verksamhet som kan innebära "en väsentlig förändring av naturmiljön" också är samrådspfiktig enligt miljöbalkens 12 kapitel, 6 §. Vad som kan vara en 'väsentlig förändring' är upp till verksamhetsutövaren att avgöra. Samråd enligt MB 12 kap 6§ görs med länsstyrelsen.

Ersättningstalan

Förhandling om ersättning pågår mellan staten och sakägarna. Reglerna för sådan ersättning återfinns i 31 kap. 4, 5 och 13 §§ miljöbalken. Av 31 kap. 13 § framgår att sakägare under de förutsättningar som där anges måste väcka talan hos miljödomstolen inom ett år från det att beslutet vunnit laga kraft för att inte förlora sin rätt till ersättning.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling samt i ortstidning enligt 27 § förordningen om områdesskydd. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till Regeringen, Miljö- och energidepartementet, se bilaga 5 (formulär 8).

Detta beslut har fattats av landshövding Ylva Thörn I den slutliga handläggningen deltog även jurist Sarah Bauer, antikvarie Ingegerd Sundkvist, planhandläggare Jessica Persson, miljöhandläggare Håkan Danielsson, funktionssamordnare Jemt Anna Eriksson och naturskyddshandläggare Jonas Bergstedt, den sistnämnda föredragande.

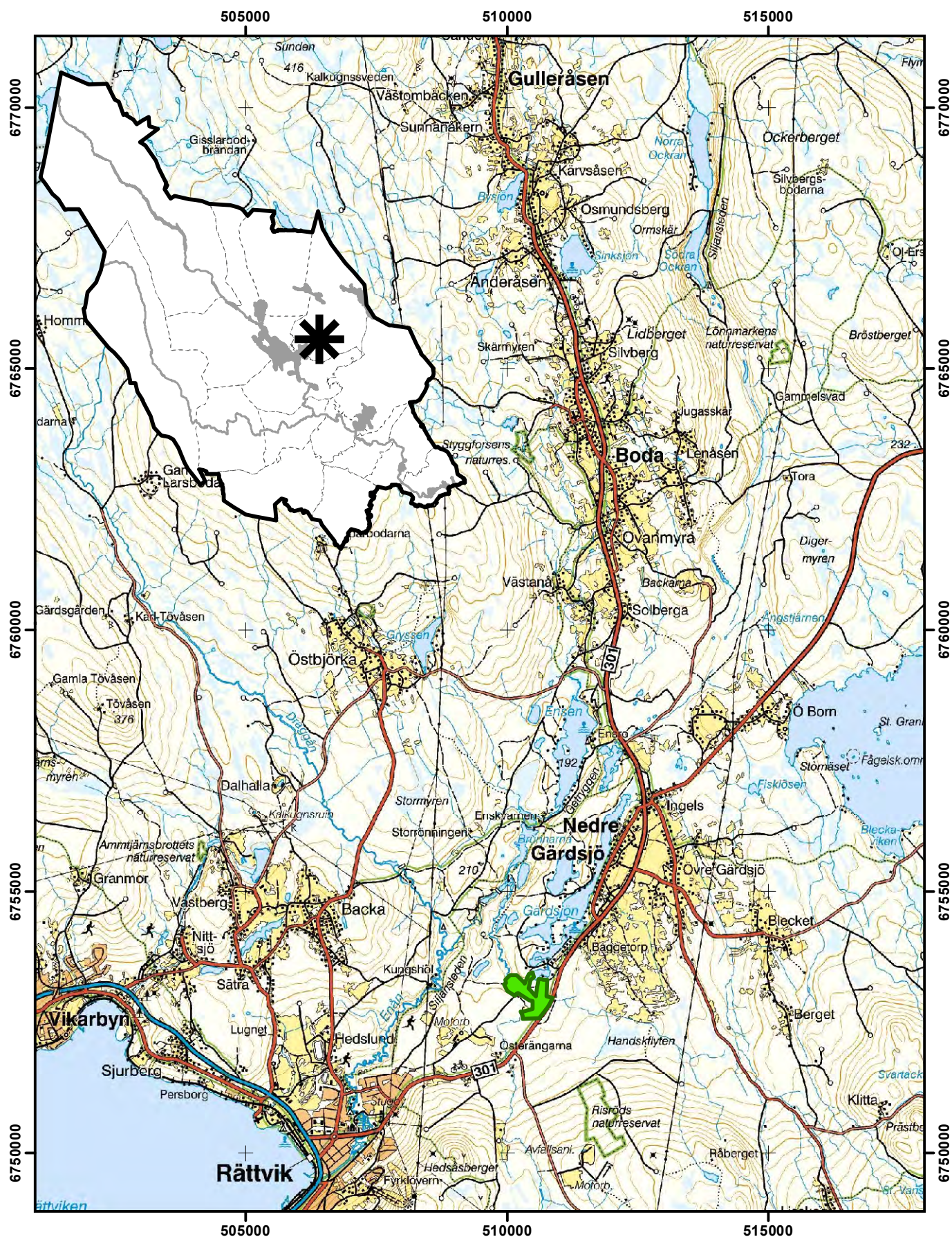
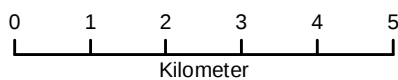
Ylva Thörn
Landshövding

Jonas Bergstedt
Naturskyddshandläggare

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Föreskriftskarta
Bilaga 4	Skötselplan
Bilaga 5	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista: (sändlistan är borttagen i webbversionen)

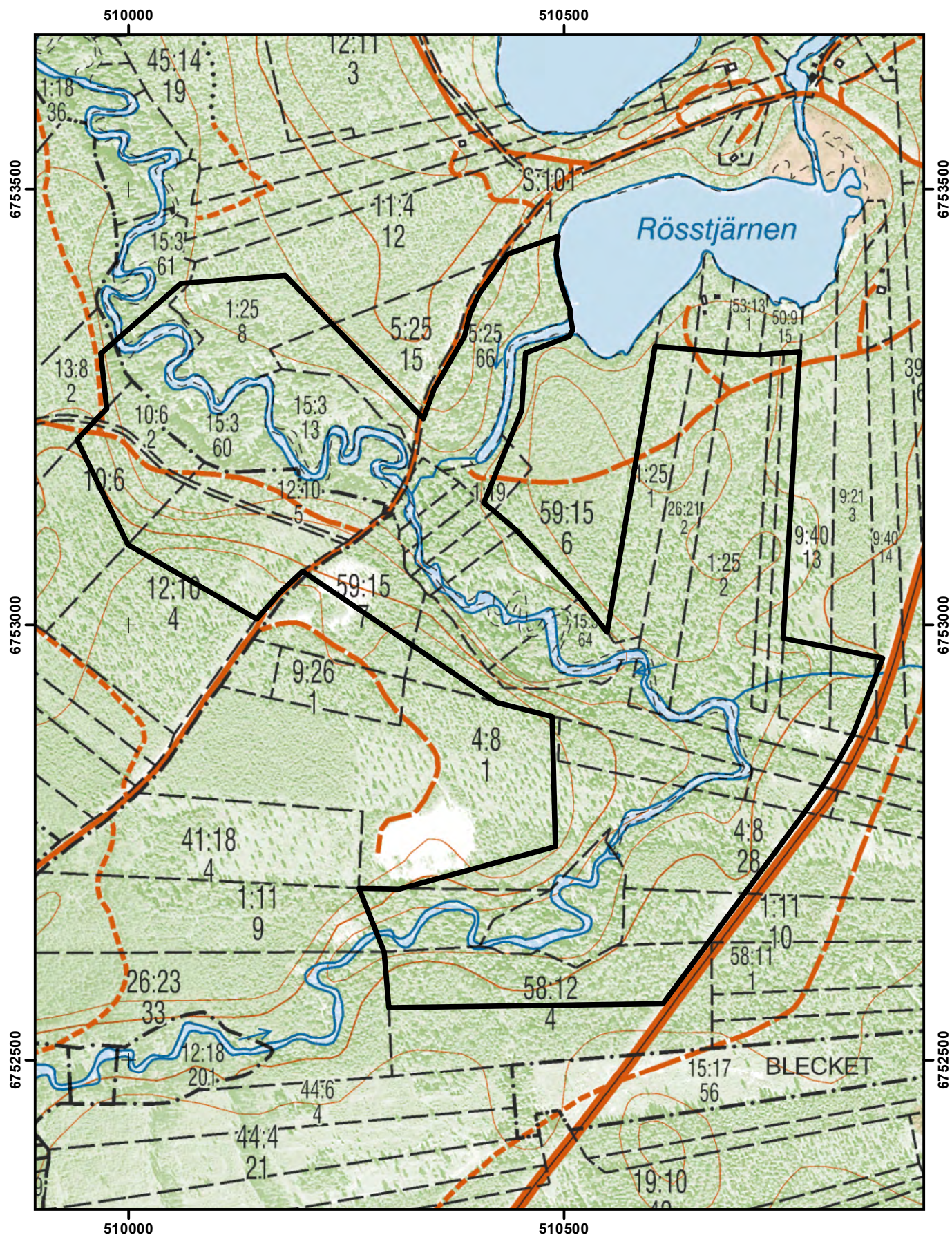
Teckenförklaring Gärdsgruvans NR

Skala: 1:100 000

Bakgrundskarta: Lantmäteriets vägkarta
Koordinater angivna i SWEREF99 TM

© Länsstyrelsen Dalarna, Bakgrundskarta © Lantmäteriet

Teckenförklaring

 Naturreservatsgräns

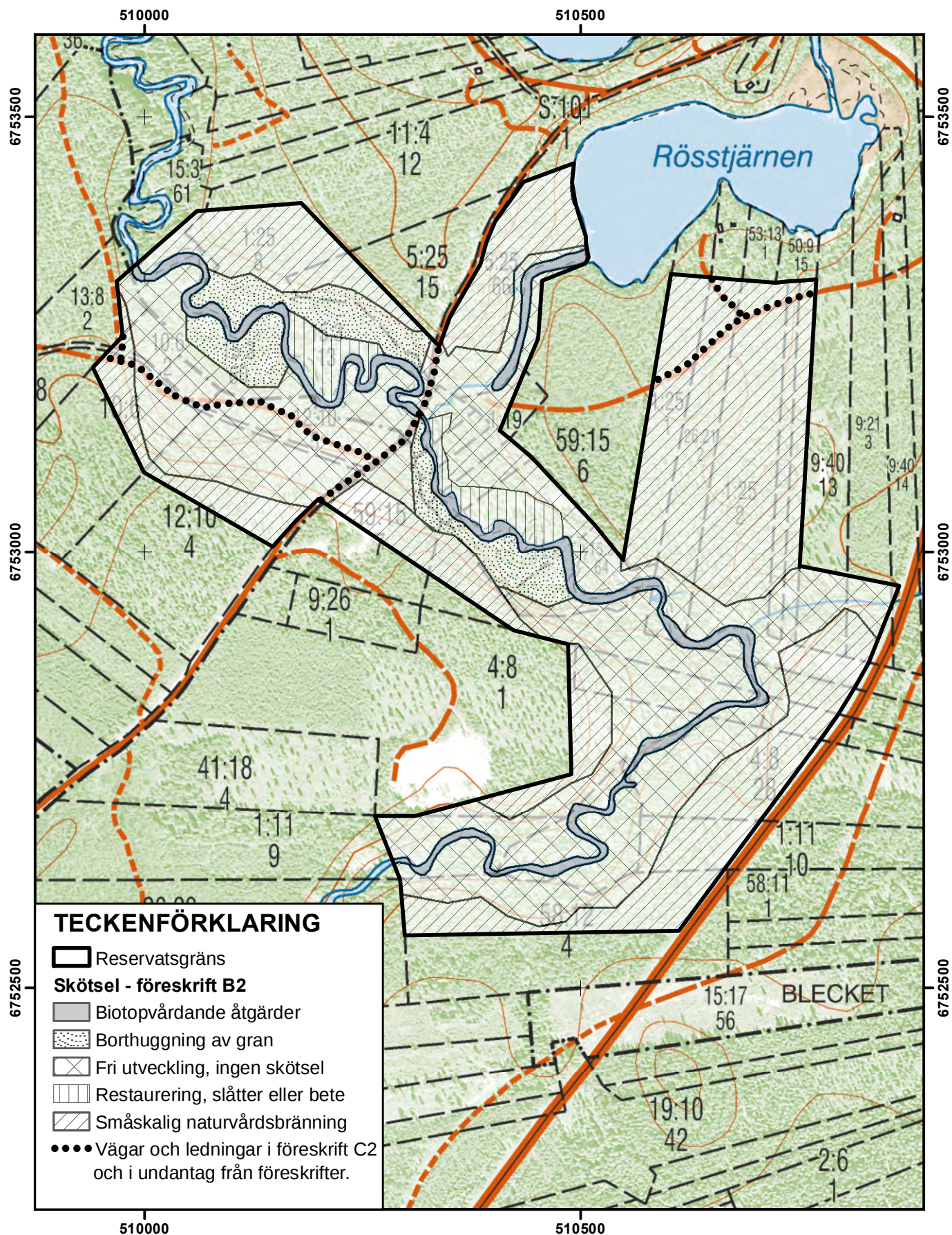
Bakgrundskarta: Lantmäteriets fastighetskarta.
Koordinater angivna i SWEREF99 TM

© Länsstyrelsen Dalarna, Bakgrundskarta © Lantmäteriet

0 30 60 120 180 240 300
Meter

Skala: 1:6 000

Bakgrundskarta: Lantmäteriets fastighetskarta.
Koordinater angivna i SWEREF99 TM

© Länsstyrelsen Dalarna, Bakgrundskarta © Lantmäteriet

0 30 60 120 180 240 300
Meter

Skala: 1:6 000

Skötselplan för naturreservatet Gärdsgruvan

Österängsåns passage under stenvalvsbron vid Gärdsgruvan

Innehåll

Administrativa data	3
Beskrivning av området	4
Geovetenskap	4
Biologi	6
Kulturhistoria	8
Jakt, fiske och övrigt friluftsliv	9
Infrastruktur	9
Källförteckning	10
Avvägningar mellan bevarandevärden	11
Syfte med naturreservatet	11
Prioritering mellan bevarandevärden	11
Skötselområden med bevarandemål och åtgärder	11
Skötselområde 1: Ängsmarker i ravinen	13
Skötselområde 2: Lövpräglade bestånd i ravinen	14
Skötselområde 3: Äldre skog med fri utveckling i ravinen	14
Skötselområde 4: Vattendraget	15
Skötselområde 5: Brandpräglade tallskogar runt ravinen	16
Skötselområde 6: Friluftsliv och anläggningar	17
Jakt och fiske	18
Dokumentation och uppföljning	19
Dokumentation	19
Uppföljning	19
Revidering av skötselplanen	19
Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder	20

Beskrivningsdel

Administrativa data

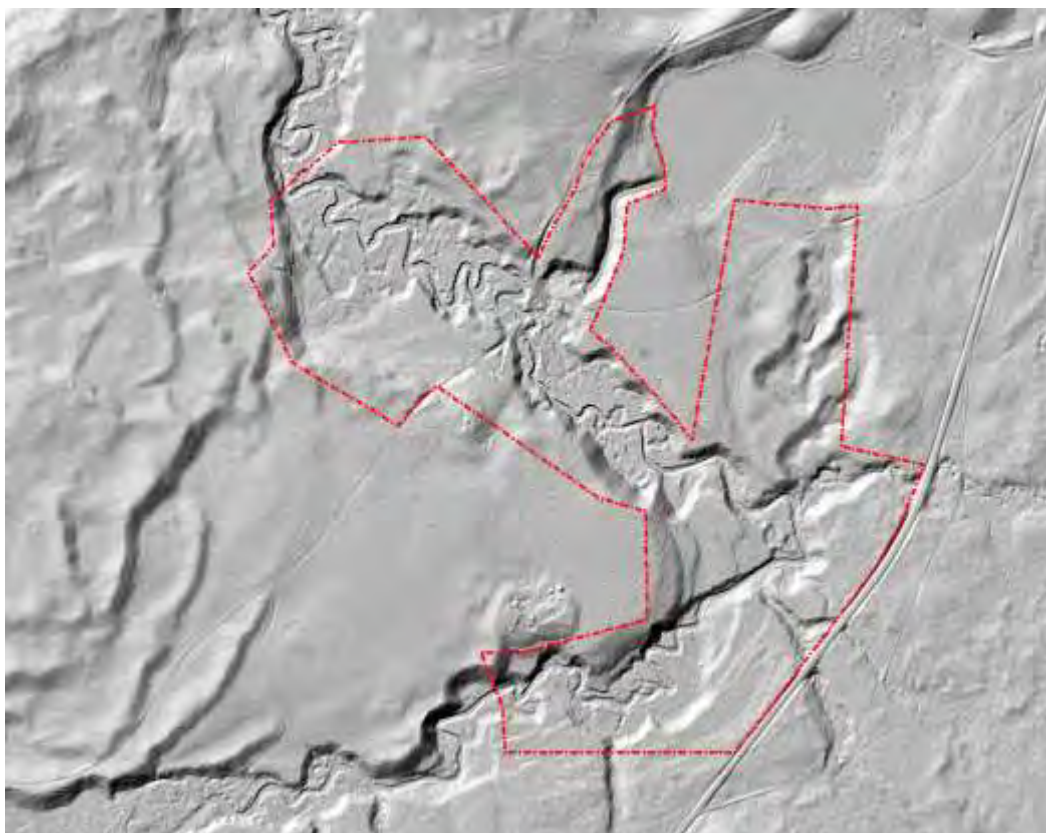
Namn	Gärdsgruvan
NVR id	2046716
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i nätverket
Län	Dalarna
Kommun	Rättvik
Markslag: (uppdelning enl. <i>Naturvårdsverkets rapport nr 5391</i>)	
Tallskog	17,3 ha
Granskog	1,0 ha
Barrblandskog	8,3 ha
Lövblandad barrskog	4,4 ha
Triviallövskog	2,9 ha
Ungskog inkl hyggen	2,0 ha
Skogsimpediment	1,5 ha
Övrig öppen mark	0,4 ha
Vatten	0,4 ha
Totalt	38,2 ha
Rättigheter	Två ledningsrätter tillhörande Rättviks Teknik AB och Leksand-Rättvik Elnät AB, lantmäteriakter 2031-1909 och 2031-2145.
Bebyggelser och anläggningar	Skogsväg med äldre stenvalvsbro. Rör med avloppsledning, el och fiber-kablar är dragen i marken under vägen.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Dalarnas län

Beskrivning av området

Geovetenskap

Geologi

Gärdsgruvans reservat ligger inom det flacka område nordost om Rättviks tätort som kallas Rättviksheden. Detta område bildades ursprungligen som ett delta vid kanten av den forna Östersjön, vars kust för 9000 år sedan sträckte sig ända upp till Siljansområdet. Deltaområdet utgjorde utlopp för ett mäktigt vattendrag som förde med sig smältvatten från inlandsisen längre norrut. Med smältvattnet fördes kalkinblandad grus, sand och mo som avlagrades vid utloppet och strax väster om reservatet, vid Kungsholstjärnarna, har avlagringarna idag en mäktighet av knappt 90 meter. Som en följd av landhöjningen kom de översta lagren att exponeras för väder och vind. Detta ledde till att området utvecklades till ett flygsandsfält innan växtlighet började kolonisera, och låsa, landformerna. Österängsåns flöde har därefter, under årtusendena, skapat en ravin genom landskapet och som på sina ställen är 250 m bred och 20 m djup. På grund av de mäktiga isälvsavlagringarna går inte berggrunden i dagen på något ställe inom reservatet. Den utgörs dock främst av sandsten av silurisk ålder, d.v.s. ca 400 miljoner år gamla, utom längst i öster där den utgörs av granit.

Figur 1: Terrängformerna i anslutning till reservatet (röd linje). Terrängskuggningsmodell baserat på Lantmäteriets laserscanning av landskapet.

Hydrologi

Österängsån får i huvudsak sitt vatten från våtmarken vid Drafsarna, men i själva reservatet flyter den dels ihop med Sibbolängsån och efter 400 m även den å som avvattnar Röstjärn. Ungefär 1,5 km nedströms reservatet rinner sedan Österängsån ut i sjön Brunnarna och via Vinterån och Enån därefter ut i Siljan. I reservatet växlar ån mellan forssträckor med ett grövre bottensubstrat och meandrande sträckor med ett finare bottenmaterial.

Tyvärr finns få vattenkemiska data för Österängsån. Enligt VISS (Vatteninformations-system Sverige) anges åns vattenkemiska status som 'Ej god' men denna bedömning grundar sig på generella bedömningar för spridning av kvicksilver och bromerade difenyletrar (PBDE) och inte på mätdata från området. Det finns dock undersökningar gjorda år 2000 av Företagarnas folkhögskola (Axelsson m fl 2000) och deras mätningar antydde en ur flera aspekter god vattenkvalitet. Ett pH värde runt 7,3 och en alkalinitet runt 0,6 mekv/l visade på en mycket god buffringsförmåga. Mängden humusämnen ökade längs med ån vilket gav färgtal mellan 100-170 pt/l. Vattendraget hade dock en förhöjd konduktivitet vilket i rapporten förklaras med näringsläckage från den åt SSO liggande kommunala avfallsanläggningen. Att vattendraget har goda kemiska förutsättningar antyds också av bottenfauna-undersökningar som gjordes 1984 då ett antal försurningskänsliga arter påträffades (Engblom & Lingdell 1991).

Sedan dessa undersökningar gjordes har en privat uppklaringsanläggning för avfall upprättats på andra sidan väg 301, endast ungefär 100 m från reservatets södra gräns. Huruvida lakvatten från denna anläggning påverkar vattenkvaliteten i Österängsån är inte undersökt.

Nedströms reservatet, i Vinterån, finns vattenkraftverk vars fördämningar påverkar vattenflödet under året. Dessa hindrar också fisk att vandra upp från Siljan. Dessa vandringshinder har lett till att vattendraget ekologiska status i VISS sats till 'måttlig'.

Biologi

Vegetation och flora

Skogstillstånd

Tallskogar dominerar reservatet och upptar knappt 2/3 av dess yta. Detta är mest uttalat på skogsmarken runt Österängsåns ravin där inslaget av gran och löv är mycket litet. Inblandningen av gran och löv ökar i ravinen men endast 6% av bestånden kan betraktas som granskog och 10% som lövskog eller lövblandad skog. Det senare hittas främst på de gamla slätterängarna i ravinens botten. Här hittas vanliga arter som björk, asp, sälg, al, rönn och gråvide men också mer ovanliga/krävande arter som brakved och olvon.

Skogarna i reservatet har stor åldersspridning. Medelåldern är 115 år med här finns bestånd med åldrar från 20 och upptill närmare 300 år där den största åldersvariationen hittas bland bestånden som omger ravinen. Riktigt gamla bestånd, med åldrar över 150 år, upptar drygt 10 hektar. I ravinen är merparten av bestånden mellan 70-100 år gamla, vilket avspeglar hur många år sedan slogmarken där togs ur bruk.

Skogsstyrelsen har bedömt att 5 områden i reservatet, som tillsammans upptar 13,5 ha, har så stora naturvärden att de bör klassificeras som nyckelbiotoper. Till detta kommer ytterligare ett område på knappt 4 ha som de bedömer som 'övrigt naturvärde'.

Övriga kärlväxter

Inom reservatet finns en stor variation av olika naturmiljöer och därmed också en hög artrikedom. Ravinbotten har under lång tid nyttjats för slätter vilket fortfarande präglar florán. Ganska stora ytor är fortfarande så öppna att de domineras av gräs som grenrör uppblandat med blekstarr, backskafting, nordmyskgräs och rörflen. På, och i kanten av de gamla slogarna kan även kärlväxter som ängsruta, ormbär, kanelros och skogsvinbär hittas. Längs med kanten av ån växer det rikligt med lundelm och kärrsilja men också frossört och mannagräs.

I de delar av ravinen där granskogen hunnit ta över domineras av blåbärsris men här förekommer även arter som linnea, nordbräken och grönpyrola. De torra tallskogarna som omger ravinen domineras naturligt av lingon men här finns även enstaka förekomster av mosippa och knärot.

Mossor

I ravinen runt Österängsån råder mycket gynnsamma förutsättningar för en rik mossflora med hög och jämn luftfuktighet och stor variation på substrat. Drygt 50 arter är noterade från reservatet och det stora flertalet av dessa hittas i de granbevuxna delarna av ravinen. På lågor i skogen har bl a vedtrappmossan och vedflikmossa hittats, båda klassificerade som nära hotade. Än värdefullare arter hittas på delvis nedsänkta lågor i själva vattendraget och då avses timmerskapania och svämskapania, båda klassificerade som starkt hotade.

Namn	Vetenskapligt namn	Grupp	Hotkategori
Bullspindling	<i>Cortinarius corrosus</i>	Svamp	VU
Frygisk spindling	<i>Cortinarius phrygianus</i>	Svamp	NT
Fyrflikig jordstjärna	<i>Geastrum quadrifidum</i>	Svamp	NT
Garnlav	<i>Alectoria sarmentosa</i>	Lav	NT
Gulporig ticka	<i>Diplomitoporus flavescens</i>	Svamp	VU
Knärot	<i>Goodyera repens</i>	Kärlväxt	NT
Kopparspindling	<i>Cortinarius cupreorufus</i>	Svamp	VU
Lammticka	<i>Albatrellus subrubescens</i>	Svamp	VU
Lilafotad fingersvamp	<i>Ramaria fennica</i>	Svamp	EN
Luddfingersvamp	<i>Alloclavaria purpurea</i>	Svamp	NT
Mosippa	<i>Pulsatilla vernalis</i>	Kärlväxt	EN
Rosa skärelav	<i>Schismatomma pericleum</i>	Lav	NT
Rosenticka	<i>Fomitopsis rosea</i>	Svamp	NT
Rynkskinn	<i>Phlebia centrifuga</i>	Svamp	NT
Skrovlig taggsvamp	<i>Sarcodon scabrosus</i>	Svamp	NT
Smalskaftslav	<i>Chaenotheca gracilentia</i>	Lav	VU
Svart taggsvamp	<i>Phellodon niger</i>	Svamp	NT
Svämskapania	<i>Scapania glaucocephala</i>	Mossa	EN
Tallgråticka	<i>Boletopsis grisea</i>	Svamp	VU
Tallticka	<i>Phellinus pini</i>	Svamp	NT
Timmerskapania	<i>Scapania apiculata</i>	Mossa	EN
Trådbrosklav	<i>Ramalina thrausta</i>	Lav	EN
Ullticka	<i>Phellinus ferrugineofuscus</i>	Svamp	NT
Vedflikmossa	<i>Lophozia longiflora</i>	Mossa	NT
Vedtrappmossa	<i>Anastrophyllum hellerianum</i>	Mossa	NT
Violettrandad spindling	<i>Cortinarius pseudoglaucopus</i>	Svamp	VU

Tabell 1: Tabell över observerade rödlistade arter som rapporteras från reservatet. Kategorierna är rödlistad art enligt ArtDatabanken 2015, (EN) Starkt hotad, (VU) Sårbar, (NT) Nära hotad. Tabellen är sorterad på namn. Källa: Hotflex, länsstyrelsen i Dalarnas register över naturvårdsintressanta arter samt Artportalen.

Lavar

Samma förutsättningar som gynnar mossorna är även till förmån för lavfloran i ravinen. Ett tjugofemtal arter är noterade varav 4 rödlistade. Av dessa är den akut hotade trådbrosklaven exklusivast och hittas, liksom den missgynnade garnlaven, på granar i reservatets östligaste delar. I samma område, och växande på bark samt lågor av gamla granar hittas även den sårbara smalskaftslaven och den nära hotade rosa skärelaven.

Svampar

Även svampfloran är ganska rik i området, vilket bl a förklaras av att de sandiga avlagringar Österängsån skär igenom är inblandade med kalk. Merparten av drygt 20 arter som noterats i reservatet är marksvampar med sådana krav på sin livsmiljö. Här avses främst en stor mängd ovanliga spindelskivlingar men även taggsvampar, tickor och jordstjärnor, av vilka flera är rödlistade så som de nära hotade arterna skrovlig taggsvamp och fyrflikig jordstjärna samt de sårbara arterna tallgråticka och kopparspindling. Ovanligast är dock lilafotad fingersvamp, vilken är klassificerad som starkt hotad.

Även om marksvampsfloran dominerar i området har även fynd av värdefulla vedsvampar gjorts. På granlångor i ravinens beskogade delar har arter som ullticka, rosenticka och rynkskinn hittats. På heden, ovanför ravinen, har tallticka konstaterats växa på de äldre tallar som växer där men också gulporig ticka, en sårbar art som kräver klenare tall för sitt fortbestånd.

Fauna

Få data finns om den fauna som lever i reservatet med omnejd. Dock kan konstateras att längs med Österängån finns det gott bävergnagda träd. Enligt uppgift (Axelsson m fl 2000) förekommer stensimpa, lake, elritsa och nejonöga i vattendraget. Medan den först nämnda är vanlig är bäcknejonöga i stället sällsynt. I samma studie anges att bottenfaunan är mycket fattig men redovisas inte närmare. En äldre studie (Engblom & Lingdell 1991) beskriver kortfattat en 'frisk' bottenfauna för Österängsån med inslag av försumningskänsliga arter men inte heller denna redovisar i detalj vilka arter som hittats.

Kulturhistoria

Området i och runt reservatet är starkt kulturpåverkat sedan många hundra år av en mångfald av mänsklig verksamhet.

Tvårs igenom reservatet löper den gamla landsväg som går mellan Gärdsjöbygden och Rättviks kyrka. Vägens ålder är okänd men den finns avbildad på de äldsta kartor som finns bevarade över länet. Där vägen passerar över Österängsån löper den över en idag mycket nedgången stenbro med två valv. Denna bro kallas i Rättviks sockenbok från 1960 för "socknens förnämsta byggnadsverk från äldre tid" och förmodas vara uppförd på 1810-talet då den ersatte en äldre träbro.

Några 10-tal meter NO om bron, i ån som avvattnar Rösstjärn, finns betongfundament och järnbalkar som utgör resterna av en damm för att reglera utflödet från sjön.

Denna fördämning är troligen uppförd under 1900-talets första hälft på platsen för en tidigare kvarn vars fördämning finns avbildad på storskifteskartan från 1830-talet (Bennström 2017).

Nere i Österängsåns dalgång, på ömse sidor om vattendraget, har invånarna i Nedre Gärdsjö by bedrivit slätter så långt tillbaka det finns dokumentation. Området kallades i folkmun för 'Giersgruvan' vilket även fått ge namn till reservatet. Ordet 'gruva' ska i detta sammanhang troligen förstås som en lokal beteckningen för ravin eller sänka men det finns också nedtecknade tolkningar av namnet som menar att Gärdsjöborna 'gruvade' sig för att slåttat här då liarna tog dåligt p.g.a. den sandiga marken. Merparten av slättermarken övergavs mellan 1920-50 men närmast bron finns fortfarande så öppna marker att det troligen bara är några årtionden sedan de senast hävdades.

Tallheden runt ravinen nyttjades historiskt för plockhuggning av ved och timmer. En kolbotten finns inom reservatet, 150 m sydväst om sammanflödet med Sibbolängså. Där bedrevs också bete av kor och getter, trots att den troligen gav ett magert utbyte. I sitt arbete med att valla kreaturen råkade en dövtum, "elak kärring", antända heden i början av 1880-talet då hon tappade glöd från sin pipa. Detta skulle ha skett på tallheden sydväst om reservatet. Elden spred sig snabbt norrut och nådde Gärdsjön innan den falnade. Brandområdet fick namnet Kungsholsbrändan. Rester av denna är idag svåra att finna men möjligen kan det faktum att de äldsta bestånden i reservatet (vilka är 200-300 år gamla) återfinns öster om Österängså tolkas som att elden aldrig spred sig hit.

Jakt, fiske och övrigt friluftsliv

Reservatet delas mellan två jaktorganisationer. Huvuddelen tillhör Gärdsjöbygdens VVO men den del som ligger söder om Österängså, och väster om kyrkvägen, tillhör Rättviks södra VVO. Reservatet ingår i Rättvik-Boda fiskevårdsområde.

Vad gäller övrigt friluftslivs så bedrevs sådant troligen inte i någon större omfattning innan reservatsbildningen kom till stånd. Den gamla kyrkvägen har dock flitigt nyttjats av såväl cyklister som ryttare för transporter mellan Rättviks tätort och Gärdsjöbygden.

Infrastruktur

Som nämnts ovan löper den gamla kyrkvägen genom reservatet. Den förvaltas sedan 2013 av 'Giersgruvans vägsammanslutning', en förening bildad av de olika bysamfälligheter som äger marken längs olika sträckor av vägen. Som förvaltare av reservatet är även länsstyrelsen medlem av föreningen.

Kyrkvägen är flitigt nyttjad, av cyklister och folk på lättare fordon, som ett alternativ till riksväg 301 då denna saknar bred vägren. Reservatets gräns löper för övrigt, längs en sträcka på knappt 500 m, längs med väg 301.

Det ska också nämnas att under kyrkvägen finns rör med avloppsledning, el och fiberkablar dragna vilka förvaltas av Dala Vatten och Avfall AB.

Källförteckning

Axelsson M, Björkman T, Brewitz J, Åkerlund T (2000) Österängså. Specialarbete utfört på Miljö och Vattenvårdslinjen. Företagarnas (numera Leksands) folkhögskola.

Bennström, G (2017) Kulturhistorisk utredning Rösstjärnen i Rättviks socken och kommun, Dalarnas län. Arkivrapport 72/17. Dalarnas museum.

Engblom E, Lingdell P-E (1991) Försurningssituationen i några sjöar och vattendrag i Kopparbergs län – en studie av bottenfauna 1969 till 1989. Miljövårdsenhetens rapport 1991:1. Länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Ekström G. m. fl. (1961) Rättvik – del I Socknen & Kommunen. Rättviks kommun.

Oldhammer, B (red) (2005) Rättviksheden : en inventering av naturvärden inom Enån - Gärdsjöfältet - Ockrandalgången med förslag till skydd och skötsel. Miljövårdsenheten Rapport 2005:7. Länsstyrelsen Dalarnas län.

Plandel

Avvägningar mellan bevarandevärden

Syfte med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara dess biologiska mångfald och områdets variation av värdefulla naturmiljöer. Dessa naturmiljöer utgörs av vattendraget, ravinen som omger denna samt den äldre omgivande tallskogen. Syftet är också att bevara områdets landformer, ursprungligen utvecklade i samband med inlandsisens avsmältning och därefter genom Österängsåns eroderande verkan. Ett underordnat syfte är även att erbjuda friluftslivet ett naturskönt område att besöka.

Syftet ska tillgodoses genom:

- Föreskrifter som förhindrar exploatering och som därmed låter områdets naturvärden i huvudsak få utvecklas fritt.
- Naturvårdsbränning, slåtter, bete, granhuggning och biotopvårdande vattenåtgärder.
- Åtgärder vidtas för att underlätta allmänhetens friluftsliv.

Prioritering mellan bevarandevärden

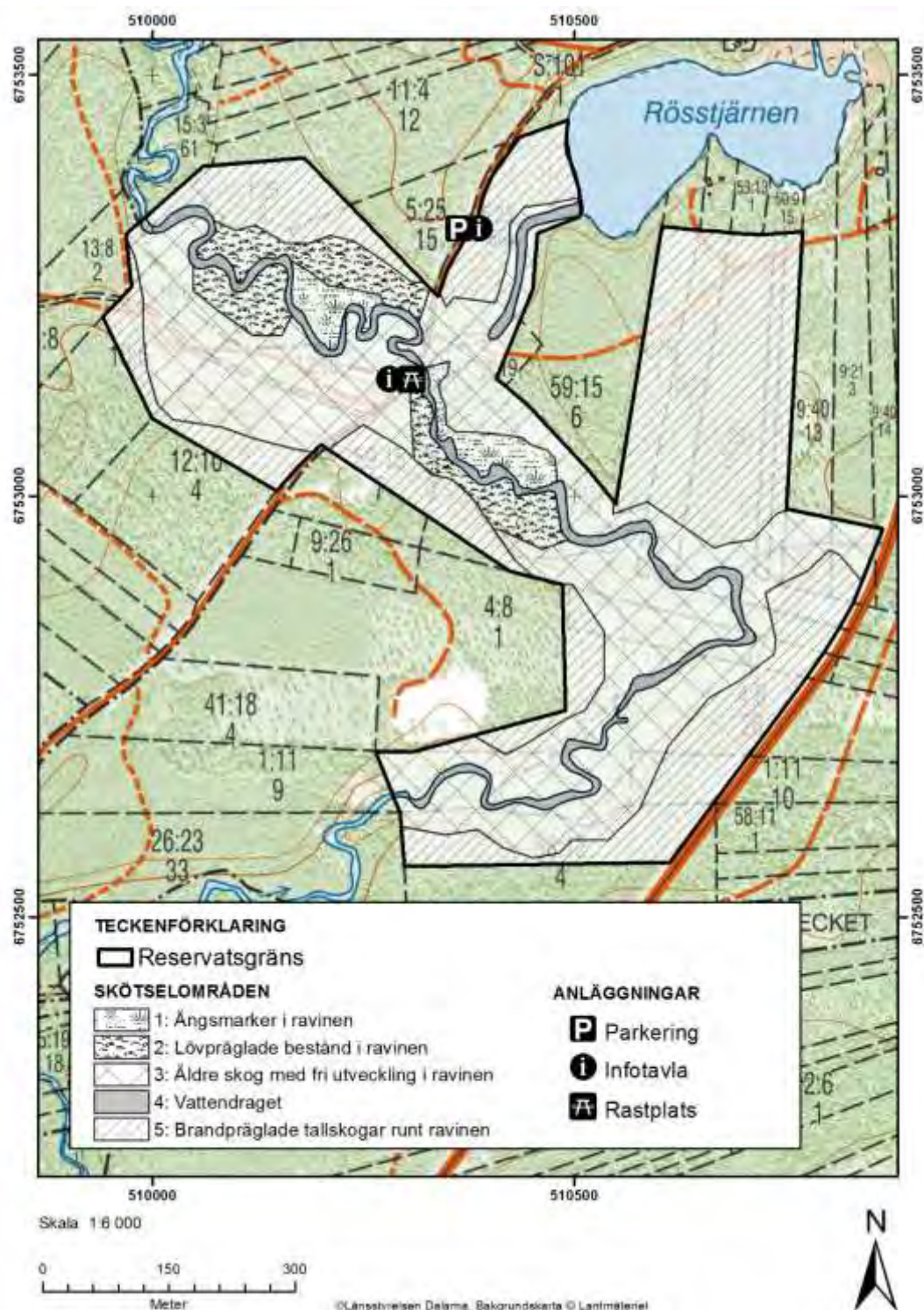
Naturreservatet/skötselområdet är främst avsatt för att säkerställa och utveckla de biologiska värdena, varför nya stigar och andra anordningar för friluftslivet endast får lokaliseras på ett sätt så att biologiska värden ej äventyras.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Bevarandemålen har utformats i enlighet med de nationella riktlinjer som gäller för formulering av bevarandemål för skyddad natur. Reservatet är indelat i 6 skötselområden, 5 geografiska (se figur 2) och ett tematiskt:

1. Ängsmarker i ravinen
2. Lövpräglade bestånd i ravinen
3. Äldre skog med fri utveckling i ravinen
4. Vattendraget
5. Brandpräglade tallskogar runt ravinen
6. Friluftsliv och anläggningar

Förutom de skötselåtgärder som beskrivs nedan bör förvaltaren även vara öppen för att även genomföra andra insatser som syftar till att gynna specifika arter. Vad sådana insatser kan bestå av är svårt att formulera då ny kunskap om såväl arter, som vilken skötsel de gynnas kan tillkomma över tiden.

Figur 2: Skötselområden och anläggningar i reservatet.

Skötselområde 1: Ängsmarker i ravinen

Beskrivning

Ravinbotten, som traditionellt nyttjats för slåtter under lång tid, är idag till största delen bevuxen med skog. På ömse sidor om vägen som korsar reservatet finns dock några halvöppna ytor där igenväxningen inte gått så långt.

Dessa domineras idag av grenrör med inslag av blekstarr, bäckskafting, nordmyskgräs och rörflen. Några högre botaniska värden har inte dokumenterats men dessa små torra ängsmarker, skyddade av omgivande skog, utgör dock en viktig livsmiljö för flera insektsarter. Sådana ängsmarker har minskat i landskapet i och med att lantbruket rationaliserats det senaste seklet och därmed har också de arter som är beroende av denna livsmiljö fått problem. På ängarna längs Österängsån har inte några sådana arter noterats men på ängarna i den angränsande ravinen runt Enån har bland annat mindre bastardsvärmare och brun gräsfjäril noterats. Alla arterna är beroende av extensivt brukade ängsmarker med sen slåtter för såväl födosök som larvutveckling. De kärlväxter de främst är beroende av för sin fortlevnad är midsommarblomster, gulvial, smörblomma, vadd, tistlar, fårsvingel och vitgröe. Genom fortsatt hävd av ängarna längs Österängsån stärks möjligheten att vidmakthålla denna insektsfaunas fortlevnad i området.

Bevarandemål

Att det på ravinens botten ska finnas öppna ängsytor, präglade av extensiv slåtter, alternativt extensivt bete. Träd och buskar kan förekomma men främst i anslutning till ytornas kanter. Kärlväxtfloran ska domineras av hävdgynnade örter och gräs. Det ska dock även finnas rum för ohävdarter som t.ex. midsommarblomster, smörblommor och tistlar då dessa arter nyttjas av vissa fjärilsarter för födosök och larvutveckling. Arealen ängsmarker i ravinen ska uppgå till ungefär 1 hektar.

Skötselåtgärder

Restaureringar, nyskapande

Skötselområdet omfattar två större ytor, på vardera en halv hektar, som kan nås via äldre färdvägar. Ytorna ska restaureras i omgångar över några år, primärt genom avverkning av de träd som hunnit komma upp och därefter genom en bränning under höst eller tidig vår. Grövre ved som skapas vid avverkningarna bör läggas i angränsande skogspartier. Förvaltaren får avgöra huruvida det grot som bildas vid avverkningarna kan brännas i samband med restaureringen av ytorna eller om det bör transporteras bort.

Bränning gynnar troligen uppkomst av ärtväxter, till nytta för fjärilsfaunan, då fosfor frigörs medan mycket av det kväve som varit bundet försvinner med rökgaserna. Det är viktigt att en äng inte bränns av i sin helhet vid ett tillfälle, utan i mindre delar över en flerårsperiod, eftersom man annars riskerar att utrota eventuella populationer av de arter man vill gynna. Om förvaltaren finner att slåtter, av något skäl, blir svår att genomföra i området kan extensivt bete övervägas så länge som det får samma effekt på insektsfaunan.

Löpande skötsel

När väl restaureringarna är utförda bör slåtter utföras vart annat år. En allt för intensiv slåtter riskerar nämligen annars att slå ut de känsligaste arterna.

Primärt bör slåtterbalk användas men om detta, av olika skäl inte fungerar, kan även röjsnöre accepteras. Slåttern ska vara så sent lagd att örterna hunnit blomma ut och sätta frö, till förmån för fjärilsfaunan, men inte så sent att konkurrensstarka arter gynnas.

Om det finns önskemål att nyttja delar av slåttermarken för efterbete, exempelvis av får, så går det bra så länge det inte sliter för hårt på mark och vegetation. Ett visst markslitage, som skapar sandblottor, kan dock vara positivt för att gynna de insektsarter som nyttjar dessa för sin reproduktion. Vid slåttern kan det finnas skäl att överväga om slaget hö ska transporteras från artrikare ängsmarker till fattigare, för att på så vis snabba på processen i att öka deras örtrikedom. Flera av de fjärilsarter som skötseln ska gynna har dålig spridningsförmåga och därför kan ett sådant förfarande underlätta att deras larver/puppor sprids mellan ängarna.

Skötselområde 2: Lövpräglade bestånd i ravinen**Beskrivning**

I anslutning till ängsmarkerna i ravinen finns bestånd med ett stort inslag av löv. Här hittas vanliga arter som björk, asp, sälg, al, rönn och gråvide men också mer ovanliga/krävande arter som brakved och olvon. Bevarandet av lövrika bestånd bidrar till en variationsrik miljö som gynnar artrikedomen i området.

Bevarandemål

Att det i anslutning till de öppna markerna i ravinen finns bestånd med ett stort inslag av lövträd. Arealen lövpräglad skog bör ungefär uppgå till 1 ha.

Skötselåtgärder*Löpande skötsel*

Strax efter bildandet av reservatet bör yngre gran huggas bort, eller ringbarkas, på ytorna. Med intervaller på ett 10-tal år ska därefter denna procedur upprepas.

Skötselområde 3: Äldre skog med fri utveckling i ravinen**Beskrivning**

I större delen av ravinen upphörde slåttern för mellan 70 och 100 år sedan. Under denna tid har stora delar hunnit utveckla en mogen blandskog. I denna skyddade miljö, där ån i samverkan med trädens skydd från sol och vind skapar en hög och jämn luftfuktighet, har ett stort antal hotade arter av mossor, lavar och svamp konstaterats leva. En annan viktig livsförutsättning är förekomsten av äldre och döda träd som antingen tjänar som substrat att växa på för många mossor och lavar eller vars ved är näringskälla för många

svampar. Ungefär hälften av de rödlistade arter som dokumenterats från reservatet är beroende av denna miljö för sin överlevnad.

Bevarandemål

Området domineras av skog som är äldre än 150 år. Naturliga processer som åldrande och avdöende leder till att död ved finns i olika grovlekar och nedbrytningsgrader och att skogen är olikåldrig. Omvälvande störningar, t.ex. på grund av översvämningar eller insektsangrepp, kan leda till att delar av skogen under perioder har en annan karaktär, men detta är en del av skogens utveckling. Arealen ska uppgå till ungefär 15 hektar.

Skötselåtgärder

För att gynna arter knutna till ved i vattenbryn kan förvaltaren, om det finns önskemål från artspecialister, öka förekomsten av sådant substrat genom att flytta befintliga lågor så de delvis ligger i ån, alternativt fälla enstaka träd vid strandkanten till samma läge. I övrigt ska fri utveckling råda i området.

Skötselområde 4: Vattendraget

Beskrivning

Österängsån utgör reservatets, ställvis meandrande, mittaxel. Meanderbågarna hittas främst i reservatets nordvästra delar där en minskande fallhöjd skapar en lägre vattenhastighet vilket i sin tur får material som förts med från stridare partier att avsättas. Botten i dessa delar består i huvudsak av sand medan inslaget av grövre fraktioner är större i de östra delarna av reservatet där forssträckor utbildats. Det samma gäller ån som avrinner från Rösstjärn.

En effekt av den ständiga erosionen på stränderna vid meanderbågarna är att här finns gott om exponerade sandbankar och fallna träd, båda idag ovanliga element viktiga för många arters överlevnad.

Österängsån har en god vattenkvalitet. Ett pH värde runt 7,3 och en alkalinitet runt 0,6 mekv/l skapar en mycket god buffringsförmåga men en förhöjd konduktivitet kan antyda läckage av näringsämnen från högre liggande avfallsanläggningar.

Bevarandemål

Att det finns en naturliknande hydrologisk regim som tillåts verka fritt på landskapet. Att vattendraget tillåts meandra fritt, under ständig påverkan av kringliggande marker, i den mån det inte skadar den väg, och bro, som korsar reservatet. Att vattenkvaliteten är hög, vilket avspeglas av ett högt pH-värde, alkalinitet samt förekomst av förurningskänsliga arter. Att främmande arter eller fiskstammar ej ska inverka negativt på artsammansättningen i vattendraget.

Skötselåtgärder

Några konkreta åtgärder för att gynna de fiskstammar som finns i vattendraget föreslås inte i denna skötselplan men förvaltaren bör samråda med fiskevårdsområdesföreningen om det finns biotopvårdande åtgärder som skulle kunna vara aktuella.

Förvaltaren bör ta verka för att vattenkemin i Österängsån undersöks så att miljö kvalitetsnormen för vattendraget följs, enligt EU:s ramdirektiv för vatten.

Detta dels på grund av den förhöjda konduktivitet som konstaterades vid vattenkemiska undersökningar i början av 2000-talet, och som då förklarades med näringsläckage från den kommunala avfallsanläggningen 1,5 km bort, dels på grund av den privata avfallsanläggning som för några år sedan i närheten av reservatets södra gräns och vars lakvatten kan tänkas påverka Österängsåns kemi. Lämpligen utförs sådana undersökningar i samverkan med länsstyrelsens miljöenhet och Rättviks kommun, som driver den första anläggningen och har tillsynsansvar på den andra.

Skötselområde 5: Brandpräglade tallskogar runt ravinen

Beskrivning

Tall dominerar reservatet och detta är mest uttalat på skogsmarken runt Österängsåns ravin där inslaget av gran och löv är mycket litet. Beståndens ålder varierar mycket, från ytor som avverkats för något tiotal år sedan till andra som domineras av träd med en ålder mellan 200-300 år. Bestånden i detta område är överlag välskötta, ur skogsproduktionsperspektiv, men är för den skull inte utan naturvärden. Förutom mycket höga trädåldrar finns även en rik svampflora, knuten till sandiga marker, med eller utan inblandning av kalk. Här avses främst en stor mängd ovanliga spindelskivlingar men även taggsvampar, tickor och jordstjärnor. Även mosippa, en karaktärsart på sandiga marker är funnen i reservatet om än bara som enstaka fynd. Vad gäller vedlevande svampar så har tallticka konstaterats växa på flera av de gamla tallar som finns i området och på klenare tall har gulporig ticka observerats, en sårbar art som i vårt land förekommer som talrikast i Rättvik med omnejd.

Fynden i reservatet av denna art är gjorda på en yta sydväst om bron över Österängsån. Ytan brändes av i naturvårdssyfte av Stora Enso i början av 2000-talet och arten har därefter koloniserat de tallar som kommit upp. Denna brand är troligen den enda som skett i modern tid i området. Tallskogar brukar annars påverkas av bränder regelbundet vilket de organismer som lever här är anpassade till och i vissa fall även kräver. Förmodligen har avsaknaden av bränder gjort att fältskiktet på många ställen har blivit så tjockt att arter som mosippa och många marksvampar har svårt att föröka sig.

Bevarandemål

Områdets rika förekomst av rödlistade arter, knutna till kalkinblandad sand, är bevarad och finns representerad över hela skötselområdet. Ett tunt fältskikt, skapat genom brand eller mekanisk åverkan, dominerar området. Skogarna är överlag ljusöppna, glesa och dominerade av bestånd med en ålder över 150 år. Förekomsten av död ved, både i form av lågor och torrträd är rik. Brandspår i såväl levande som döda träd är rikligt

förekommande. Arealen brandpräglad skog ska uppgå till ungefär 15 hektar.

Skötselåtgärder

Småskalig bränning bör utföras av två skäl. På ytor som nyligen avverkats, eller har yngre välskötta tallbestånd, bör bränningen ske i syfte att snabba på utvecklingen av naturvärden så som brandskadade träd, död ved och en öppnare och mer solbelyst mark. I äldre bestånd syftar bränningarna till att minska fältskiktets tjocklek till förmån för förnygringen av svamp och mosippa. I den mån klenare tall skadas, eller dör, till följd av bränderna så är det en positiv sideeffekt men inte ett primärt mål för åtgärden. Eftersom igenväxningen troligen gått ganska långt är det viktigt att ett större antal mindre ytor bränns av ganska snart efter reservatets bildande.

Notera dock att i anslutande ställen där den gulporiga tickan förekommer ska bränder genomföras försiktigt eller inte alls. För att tillgodose tickans behov av klen tallvirke ska yngre, ogallrade tallbestånd, i nära anslutning till där den är funnen inte brännas utan lämnas att självgallra. Självfallet ska bränning i reservatets utkanter utföras med sådan försiktighet att kringliggande marker inte riskerar att skadas.

Skötselområde 6: Friluftsliv och anläggningar

Beskrivning

Reservatet ligger bara någon kilometer från Nedre Gärdsjö och även relativt nära Rättviks tätort. Tallheden sydväst om reservatet nyttjas för en mängd olika former av friluftaktivitet så som ridning, cykling, scouting mm men dessa verksamheter har dock tidigare inte nyttjat reservatsområdet då det ligger lite avsides. Under barmarkperioden passerar dock många människor genom reservatet via den gamla kyrkvägen mellan Gärdsjöbygden och Rättvik. För dessa kan reservatet bli en rast, och utflyktsplats. Vägen, och bron, förvaltas av Giersgruvans vägsammanslutning, en organisation vars medlemmar är de bysamfälligheter som äger olika sträckor av vägen mellan Nedre Gärdsjö och utfarten till väg 301 efter kalkverket. Även länsstyrelsen är medlem i föreningen vilket har sin grund i att vägen och bron nyttjas av förvaltare och besökare till reservatet.

Det kan även noteras att i Rösstjärnsån, 100 m NNO om bron, finns resterna av en damm. Reservatet bedöms vara ett klass 2 objekt enligt den 'Information och tillgänglighetsplan' som länsstyrelsens naturvårdsenhet tagit fram. Detta innebär att förutom sedvanlig gränsutmärkning så ska reservatet ha en tydlig entré med informationsskylt, skyltning från allmän väg ska finnas och eventuella leder och rastplatser ska iordningställas.

Bevarandemål

Reservatets gräns är väl utmärkt i terrängen och information om det finns att hämta via foldrar och länsstyrelsens hemsida. Skylt ska finnas till reservatet från allmän väg. En entré/informationsplats är anlagt i anslutning till bron över Österängsån där också en enkel rastplats är anlagd.

Skötselåtgärder

Initialåtgärder

Initialt ska naturreservatets gräns markeras upp i terrängen. Vidare ska information om reservatet publiceras på länsstyrelsens hemsida samt i de foldrar som ges ut.

En vägvisare från väg 301 placeras förslagsvis vid vägen som leder in mot sjön Skäfringen (koord 6753490-511030). Strax innan vägen från N Gärdsjö löper ner i ravinen finns en nygrusad breddning av vägen som kan användas som entré för reservatets besökare (koord 6753330-510375). Ytan kan redan idag användas som en mindre parkeringsplats och behöver bara kompletteras med en informationsskylt.

För besökarna som anländer till reservatet från söder bör strandbanken på sydöstra sidan om bron iordningställas som entré och rastplats. Där växer idag en del sly samt några träd och förslagsvis tas i stort sett allt bort så man får fri sikt ut över ån och bron.

Här ska förutom en informationsskylt om naturreservatet även ett bänkbord sättas upp.

Då rastplatsen ligger i direkt anslutning till bron sätts förslagsvis även en skylt upp som beskriver denna samt övrig kulturhistoria som finns att berätta om området. Förslagsvis tas en sådan skylt fram i samverkan med Giersgruvans vägsammanslutning.

Notera att någon parkeringsplats inte ska iordningställas vid denna entré.

När väl ängarna, på ömse sidor om bron, restaurerats bör även skyltar sättas upp norr om bron som visar vägen till dessa. För att ta sig till den östra ängen måste besökarna korsa ån från Rösstjärn. Här finns redan idag resterna av en spång vilken alltså bör ersättas med en ny. I händelse att det konstateras att besök på ängarna blir populärt kan förvaltaren överväga att även anlägga enkla rastplatser där.

Över dammresterna i Rösstjärnsbäcken ligger idag fallna träd. Dessa bör lyftas bort så kulturlämningarna kan beses.

Vid sammanflödet av Rösstjärnsån och Österängsån har en, idag växtbeklädd, sandrevel byggts upp som styr in Rösstjärnsåns vatten mot det nordöstra landfästet för bron. Detta kommer i det långa loppet att underminera vägbanken varför reveln bör grävas bort.

Massorna läggs förslagsvis i den tidigare strömfåran som ledde in vattnet mot vägbanken. Erosionsrisk föreligger också för den nordvästra delen av vägbanken men då detta hot inte är lika akut formuleras inte några åtgärder här mot detta. Dock bör förvaltaren ha denna process under bevakning. Arbetena bör ske inom ramen för vägsammanslutningen.

Löpande skötsel

Den löpande skötseln sker lämpligen i samverkan med Giersgruvans vägsammanslutning som troligen kommer ha god uppsikt på vad som behöver åtgärdas framgent.

Jakt och fiske

De inskränkningar som lagts på jakten i reservatet har begränsats till förbud att nyanlägga jaktorn, att bedriva fällfångst, åtling samt att upplåta korttidsjakt.

Några begränsningar i rätten att fiska finns inte men rätten att plantera ut fisk är borttagen.

Dokumentation och uppföljning

Dokumentation

Förvaltaren ansvarar för att väl dokumentera alla nyskapande åtgärder och restaureringar. Förvaltaren ska även dokumentera underhållsåtgärder samt tillsyn av friluftsanläggningar.

Uppföljning

Bevarandemål

Uppföljning av de bevarandemål som angetts i skötselplan ska göras som underlag för utvärdering av om syftet med reservatet uppnås. Uppföljningen genomförs av Länsstyrelsen. Uppföljning kommer att ge vägledning om ytterligare bevarandeåtgärder krävs för att upprätthålla gynnsamt bevarandetillstånd.

Restaureringsåtgärder

Uppföljning av alla restaureringsåtgärder ska göras på initiativ av förvaltaren, i samverkan med funktionen för områdesskydd vid länsstyrelsen.

Övriga skötselåtgärder

Förvaltaren ansvarar för att följa upp genomförda skötselåtgärder.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras då uppföljningen indikerar att behov finns, eller om skötselplanen i övrigt är inaktuell.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder

Åtgärd	Prioritet	Mål med åtgärden	När	Var	Frekvens
Uppmärkning av reservatsgräns	1	Synliggöra reservatsgräns	Inom 1 år	Se karta	Engångsåtgärd
Folder och webbplats	1	Ökad tillgänglighet	Inom 1 år		Engångsåtgärd
Iordningställande av entréer med informationsskyltar och rastplats	1	Ökad tillgänglighet	1-2 år	Se karta	Engångsåtgärd
Restaurering av ängsmarker	2	Gynna naturvärden	1-2 år	Skötselområde 1	Engångsåtgärd
Slåtter av ängsmarkerna	2	Gynna naturvärden	2-4 år	Skötselområde 1	Återkommande vart annat år
Kemiska analyser av Österängsåns vatten	2	Kontroll av kemiska föroreningar i ån.	2-4 år	Skötselområde 4	Engångsåtgärd, vid behov uppföljt av fler.
Bortröjning av yngre gran	2	Gynna naturvärden	2-4 år	Skötselområde 2	Återkommande varje årtionde
Åtgärda samflödet av Rösstjärnsbäcken och Österängsån	2	Skydda vägbank från erosion.	2-4 år	Skötselområde 4	Engångsåtgärd
Genomföra småskaliga naturvårdsbränder	3	Gynna naturvärden	5-10 år	Skötselområde 5	Regelbundet, upprepade på samma plats vart 20 år.
Genomföra populationsstärkande åtgärder så som tillskapande av nya substrat för mossor i vattenlinjen.	3	Gynna naturvärden	5-10 år	Skötselområde 3	Vid behov

Hur man överklagar hos Regeringen

Den som vill överklaga ska skriva till Regeringen. Överklagandet ska dock **skickas eller lämnas till Länsstyrelsen**. Postadressen är Länsstyrelsen, 791 84 FALUN. Besöksadressen är Åsgatan 38 i Falun.

Överklagandet måste ha kommit in till Länsstyrelsen **inom tre veckor från den dag beslutet kungjorts i ortstidning**. Annars kan överklagandet inte prövas.

Överklagandet ska innehålla

- * vilket beslut som överklagas, till exempel genom att ange ärendets diarie-nummer (511-2903-2012),
- * varför klaganden anser att Länsstyrelsens beslut är felaktigt,
- * hur klaganden vill att beslutet ska ändras.

Klaganden ska även ange

- * namn, adress och telefonnummer.

Överklagandet ska vara undertecknat av klaganden. Om ombud anlitas kan i stället ombudet underteckna överklagandet. I så fall ska fullmakt för ombudet sändas med.

Handlingar eller annat som klaganden anser stöder överklagandet bör sändas med.

Överklagandet prövas av Regeringen. Om Länsstyrelsen inte ändrar sitt beslut som klaganden begär och överklagandet kommit in i rätt tid kommer det att sändas över till miljö- och energidepartementet.

Ytterligare upplysningar kan lämnas av Länsstyrelsen, telefon 010-225 00 00.